

17. december 2015

Ensomhed i ældreplejen

3 ud af 4 medlemmer af FOA ansat i hjemmeplejen eller på plejehjem møder dagligt eller ugentligt ensomme ældre i forbindelse med deres arbejde, og en tredjedel mener, at der er flere ensomme i dag end for 2 år siden. Det viser en ny undersøgelse om ensomhed i ældreplejen, som FOA har foretaget blandt sine medlemmer.

Undersøgelsen er gennemført i november 2015. Svarprocenten var 51, og 2.410 svarede på ét eller flere spørgsmål i undersøgelsen.

Hovedkonklusioner

- **3 ud af 4 møder dagligt eller ugentlig ensomme ældre** i forbindelse med deres arbejde. Mere end halvdelen (57 %) møder dagligt ensomme. Der er flere i hjemmeplejen, der dagligt møder ensomme, sammenlignet med ansatte på plejehjem.
- **Hver tredje oplever, at de møder flere ensomme ældre i dag** sammenlignet med for to år siden. Kun 4 procent oplever, at de møder færre ensomme, mens 45 procent oplever, at de møder samme antal.
- **Over halvdelen har forsøgt at formidle kontakt til et dagcenter eller en besøgsven.** 13 procent har kontaktet pårørende, og 5 procent har kigget forbi den ensomme ældre i deres fritid.
- **Mere end 4 ud af 5 føler sig godt klædt på til at arbejde med ensomme.** 86 procent er helt eller delvist enige i, at de er godt klædt på til at arbejde med ensomme. Over halvdelen er helt eller delvist enige i, at deres arbejdsplads arbejder på at afhjælpe ensomhed. Omkring halvdelen er helt eller delvist enige i, at deres arbejde er tilrettelagt, så de har gode muligheder for at tage hånd om ensomme ældre.
- **4 ud af 10 vurderer, at deres muligheder for at afhjælpe ensomhed er blevet ringere de seneste to år.** Kun 9 procent svarer, at mulighederne er blevet bedre.

KONTAKT

Rapport udarbejdet af:
FOA Kampagne og Analyse

Presse/Fagbladet:

Politisk ansvarlig:

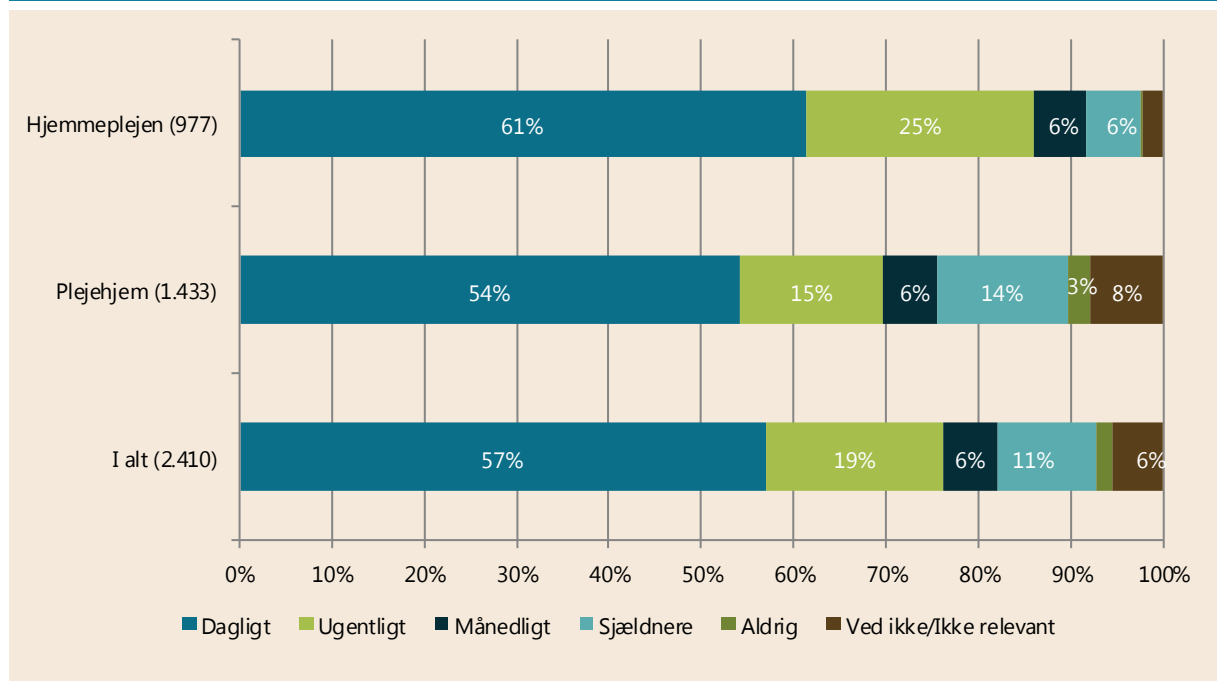
Inge Frölich
Tlf. 46 97 24 17

Christoffer Cappelen
Tlf. 46 97 26 81

Ensomhed i ældreplejen

Ifølge FOAs medlemmer i ældreplejen er ensomhed blandt ældre borgere et hyppigt problem. 3 ud af 4 medlemmer (76 %) møder dagligt eller ugentligt ensomme ældre (figur 1). For mere end halvdelen (57 %) sker det dagligt, mens 19 procent ugentligt møder ensomme ældre. Kun 2 procent har svaret, at de aldrig oplever dette.

Figur 1. Hvor ofte møder du ældre borgere i forbindelse med dit arbejde, som efter din vurdering er ensomme?

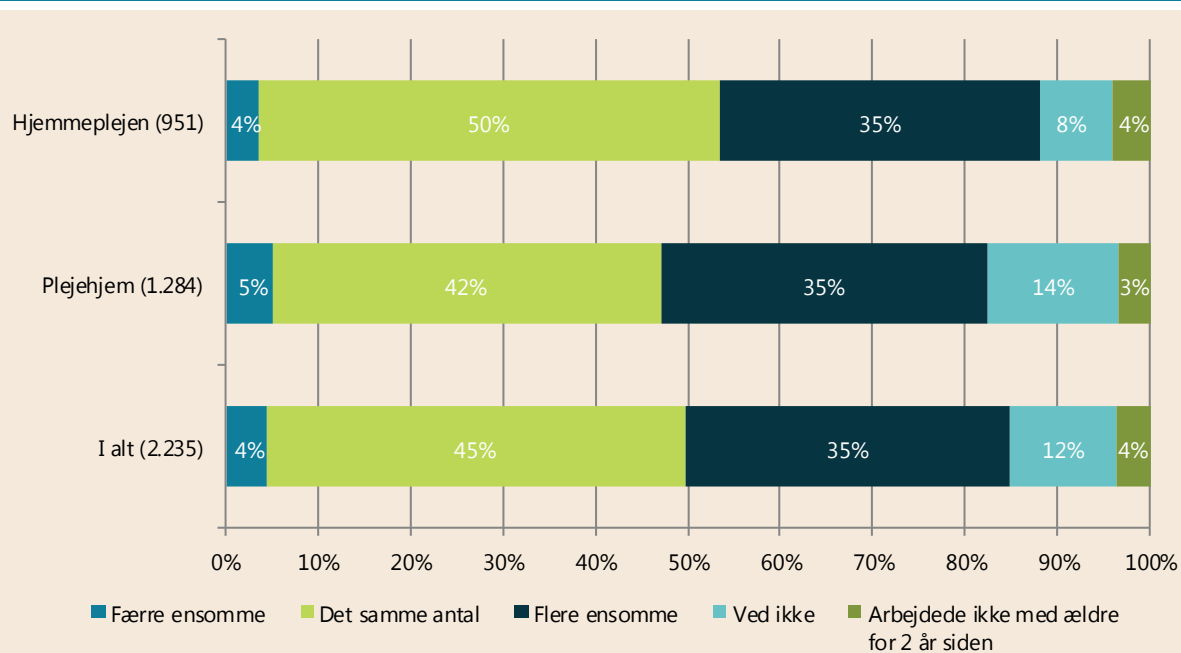
Antal svar i parentes. Pga. afrunding summerer procenterne ikke nødvendigvis til 100.
Procenter mindre end 3 er ikke vist.

Figur 1 viser også fordelingen for ansatte i hhv. hjemmeplejen og på plejhjem. Der er generelt flere ansatte i hjemmeplejen, der ofte møder ensomme ældre. 86 procent af de ansatte i hjemmeplejen møder dagligt eller ugentligt ensomme ældre (61 procent dagligt og 25 procent ugentligt), mens det gælder 69 procent af de ansatte på plejhjem (54 procent dagligt og 15 procent ugentligt). Forskellen er statistisk sikker.

Mange oplever også, at de møder flere ensomme ældre i dag sammenlignet med for to år siden. Det viser figur 2. Hver tredje (35 %) svarer, at de møder flere ensomme, mens kun 4 procent møder færre. 45 procent svarer, at de møder samme antal ældre i dag som for to år siden. Der er ingen statistisk sikker forskel på ansatte i hjemmeplejen og på plejehjem.

Figur 2. Oplever du, at du møder flere eller færre ensomme ældre i forbindelse med dit arbejde i dag sammenlignet med for 2 år siden?

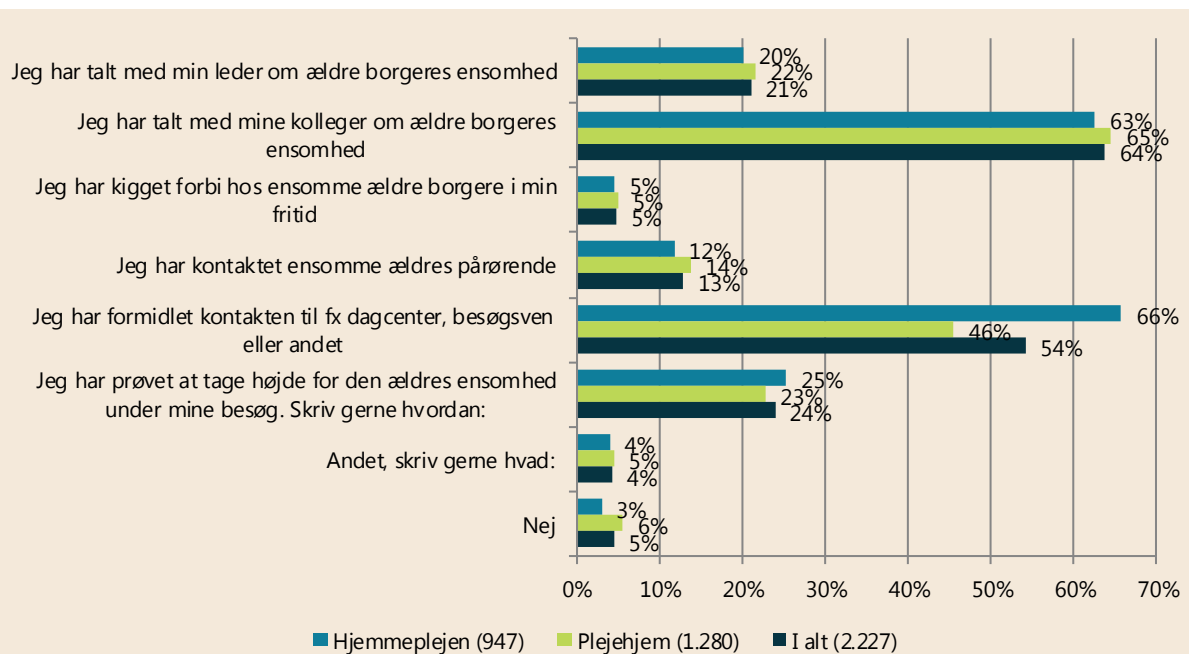

Antal svar i parentes. Spørgsmålet er stillet til de medlemmer, der har svaret, at de dagligt, ugentligt, månedligt eller sjældnere møder ensomme ældre.

De medlemmer, der har svaret, at de møder ensomme ældre i forbindelse med deres arbejde (enten dagligt, ugentligt, månedligt eller sjældnere), er også blevet spurgt om, hvorvidt de har foretaget sig noget med hensyn til ensomheden. Svarene kan ses af figur 3.

Omkring hver femte ansatte (21 %) har talt med deres leder om ældres ensomhed, og 64 procent har talt med deres kolleger om problematikken. 5 procent har i deres fritid besøgt ensomme ældre borgere, mens 13 procent har kontaktet den ensomme ældres pårørende. Over halvdelen (54 %) har forsøgt at formidle kontakt til et dagcenter, til besøgsven eller lignende.

Figur 3. Har du foretaget dig noget af følgende inden for det seneste år? Der kan angives flere svar.

Antal svar i parentes. Spørgsmålet er stillet til medlemmer, der har svaret, at de møder ensomme ældre "dagligt", "ugentligt", "månedligt" eller "sjældnere". Procenter summerer ikke til 100, da det har været muligt at vælge flere svarkategorier.

Der er generelt ingen forskel på ansatte i hjemmeplejen og på plejehjem, bortset fra at formidle kontakt til dagcenter, besøgsven, mv. Her er det 66 procent af de ansatte i hjemmeplejen, der har forsøgt at formidle kontakt, mens det gælder 46 procent af de ansatte på plejehjem. Forskellen er statistisk sikker.

Hvert fjerde medlem (24 %) har svaret, at de forsøger at tage højde for den ældres ensomhed under deres besøg. De har her også haft mulighed for at uddybe, hvordan de tager højde for ensomheden, og 334 har valgt at skrive en kommentar. Kommentarerne viser generelt et stort engagement hos de ansatte, og at det fylder meget hos dem. Der er mange, der svarer, at de forsøger at tale med den ældre om ensomheden, og om hvad der evt. kan gøres for at komme ud af ensomheden.

Jeg har forsøgt at få beboeren til at bidrage til det sociale fællesskab på plejecenteret. Jeg har været med for at holde en samtale kørende.

Social- og sundhedsassistent på plejehjem

Jeg har prøvet at finde ud af, hvor de kunne komme hen juleaften, fordi de ellers skulle sidde alene.

Social- og sundhedsassistent på plejehjem

En del svarer også, at de forsøger at give de ensomme ældre ekstra tid til en snak. Enten ved at bruge deres pauser, prioritere snakken over eksempelvis rengøring, eller ved at "låne" lidt tid fra andre borgere, som ikke er ensomme.

Jeg har indimellem vurderet, at det var vigtigere at få snakket og hygget omkring borgeren, og så på den måde byttet en ydelse ud, fx rengøring, og husket at dokumentere, hvorfor der er handlet sådan.

Social- og sundhedsassistent i hjemmeplejen

Måske "låner" jeg lidt tid fra en af de andre.

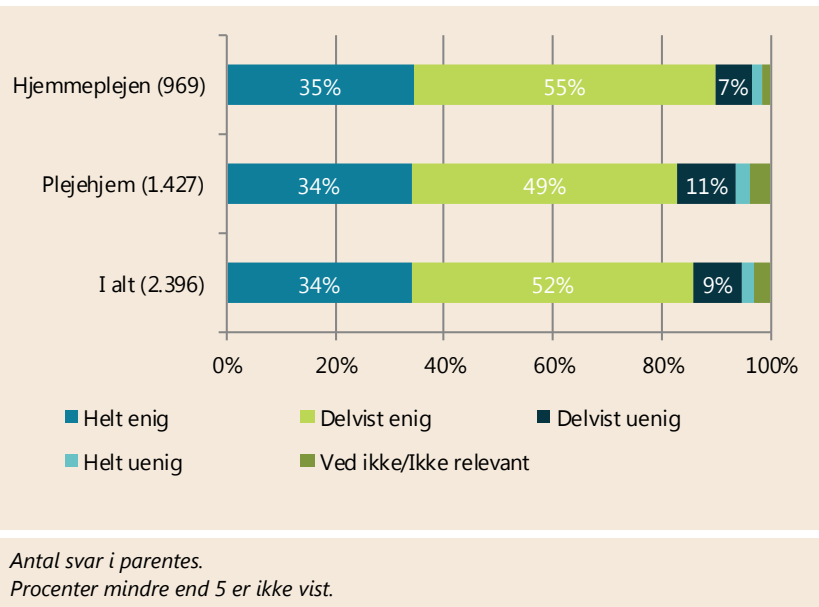
Social- og sundhedshjælper i hjemmeplejen

Størstedelen føler sig godt klædt på til at arbejde med ensomme – men arbejdet giver ikke altid mulighed for det

Størstedelen vurderer, at de er godt klædt på til at arbejde med ensomme ældre. Det viser figur 4 nedenfor. 86 procent af de ansatte i hjemmeplejen og på plejehjem er helt eller delvist enige i, at de er godt klædt på til at arbejde med ensomme. Heraf er 34 procent helt enige og 52 procent delvist enige.

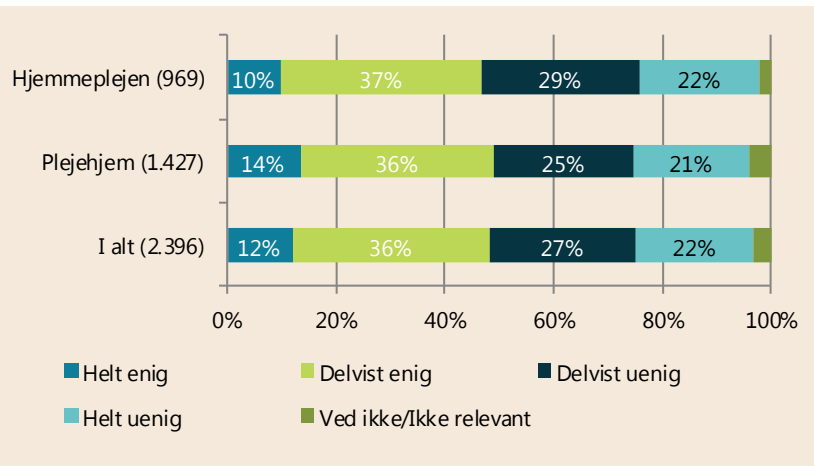
Der er lidt flere i ansatte i hjemmeplejen, der føler sig godt klædt på i forhold til ansatte på plejehjem. 90 procent i hjemmeplejen er helt eller delvist enige, mens det gælder 83 procent på plejehjem. Forskellen er statistisk sikker.

Figur 4. Jeg er godt klædt på til at arbejde med ensomme ældre.

Omkring halvdelen (48 %) er helt eller delvist enige i, at deres arbejde er tilrettelagt, så de har gode muligheder for at tage hånd om de ensomme ældre (figur 5 på næste side). Omvendt er omkring halvdelen (49 %) også helt eller delvist *uenige* i udsagnet. Der er ingen nævneværdig forskel på hjemmeplejen og plejehjem.

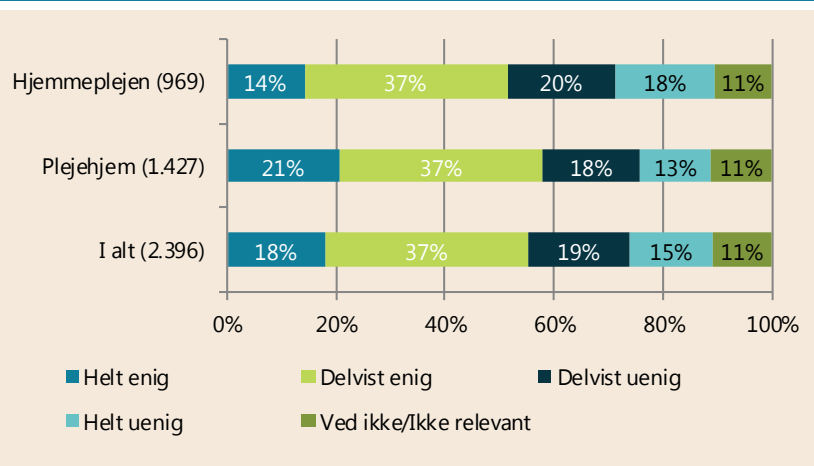
Figur 5. Mit arbejde er tilrettelagt, så jeg har gode muligheder for at tage hånd om de ensomme ældre, jeg møder på mit arbejde.

Antal svar i parentes.
Procenter mindre end fem er ikke vist.

Lidt over halvdelen (55 %) mener tilsvarende, at deres arbejdsplads arbejder på at afhjælpe ensomheden blandt ældre (figur 6 på forrige side). 18 procent er helt enige i, at arbejdspladsen arbejder på at afhjælpe ensomhed, mens 37 procent er delvist enige. 34 procent har svaret, at de er helt eller delvist *u*enige i, at arbejdspladsen arbejder på at afhjælpe ensomhed.

Figur 6. Min arbejdsplads arbejder på at afhjælpe ensomhed blandt ældre.

Antal svar i parentes.

Det fremgår også af figur 6 (forrige side), at der er lidt flere ansatte på plejehjem, der er enige i, at deres arbejdsplads arbejder på at afhjælpe ensomhed. Det gælder 58 procent af de ansatte på plejehjem mod 51 procent i hjemmeplejen. Forskellen er statistisk sikker.

De medlemmer, der har svaret, at de er helt eller delvist enige i, at deres arbejdsplads arbejder på at afhjælpe ensomhed, har også haft mulighed for at skrive en uddybende kommentar om, *hvordan* de og deres kolleger arbejder med at afhjælpe ensomheden. 441 har valgt at skrive en kommentar.

Mange af de ansatte i hjemmeplejen svarer, at de forsøger at afhjælpe ensomheden ved at fortælle om muligheder for besøgsvenner, aktivitetscentre og lignende tilbud.

Vi fortæller den ensomme om de muligheder, der er for at være sammen med andre. Fx besøgsven, lesager, dagshjemsoophold og dagcentre.

Social- og sundhedsassistent i hjemmeplejen

Nogle beskriver, at de forsøger at give de ensomme ældre ekstra tid under deres besøg. Der kan endda være et kollegialt samarbejde om at hjælpe hinanden med opgaver, hvis en borger har brug for ekstra samvær. En beskriver også, at de har ansat en netværksmedarbejder, der er ansat kun til dette formål.

I min gruppe arbejder vi således, at hvis en borger er ensom og har brug for at snakke eller andet, så giver os tid til dette. Så hjælper vi andre den pågældende kollega, som så muligvis er kommet eller kommer bagefter.

Social- og sundhedshjælper i hjemmeplejen

Vi har en netværksmedarbejder ansat kun til dette. Denne deltager i vores gruppemøde hver anden uge, og kan ellers kontaktes efter behov.

Social- og sundhedsassistent i hjemmeplejen

Mange nævner også, at de har gode erfaringer med en klippekortsordning, hvor de udsatte ældre kan få visiteret lidt ekstra tid, som de kan bruge efter eget ønske. Det kan dog være vanskeligt for eksempelvis demente ældre at huske at bruge klippekortet, ligesom det kan være svært at "bede" om ekstra tid.

Få borgere har fået et klippekort 6 x ½ time i kvartalet. Her kan vi hygge, snakke, spille, læse en bog, gå en tur. Alt det vi ikke kan i hverdagen. Dog må vi ikke minde borgeren om at bruge klippekortet. Borgere skal selv ønske at bruge timerne, og det kan være meget svært for en dement borger.

Social- og sundhedshjælper i hjemmeplejen

Også på plejehjemmene benytter de sig ofte af besøgsvenner og andre frivillige og opfordrer de ensomme borgere til at bruge muligheden, da de ikke selv har tid eller ressourcer til det.

Vi bruger frivillige, da vi ikke selv har ressourcerne til det.

Social- og sundhedsassistent på plejehjem

I modsætning til i hjemmeplejen, har plejehjemmene mulighed for at arrangere fællesaktiviteter, hvilket mange beskriver, at de bruger og opfordrer til at deltage i. Det kan være alt fra oplæsning, musik, og udflugter til inddragelse i faste opgaver som borddækning, vasketøj mv.

Motiverer dem til at deltage i de aktiviteter, som er på stedet, samt spise med de andre beboere ved måltider.

Social- og sundhedsassistent på plejehjem

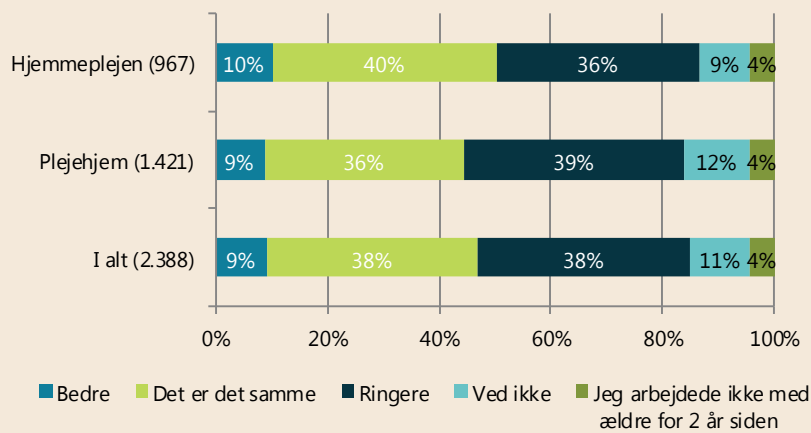
Vi sørger for at den ensomme ældre får tilbudt at opholde sig i husets fællesarealer og støtter op om at deltage i de arrangementer som personalet sørger for der sker.

Social- og sundhedsassistent på plejehjem

Næsten 4 ud af 10 (38 %) vurderer, at deres muligheder for at afhjælpe ensomhed er blevet ringere de seneste to år (figur 7). Kun 9 procent svarer, at mulighederne er blevet bedre, mens 38 procent svarer, at det er det samme. Der er ingen statistisk sikker forskel på hjemmeplejen og plejehjem.

Figur 7. Vurderer du, at dine og dine kollegers muligheder for at afhjælpe ensomhed blandt ældre borgere er blevet bedre eller ringere de seneste 2 år?

Antal svar i parentes.

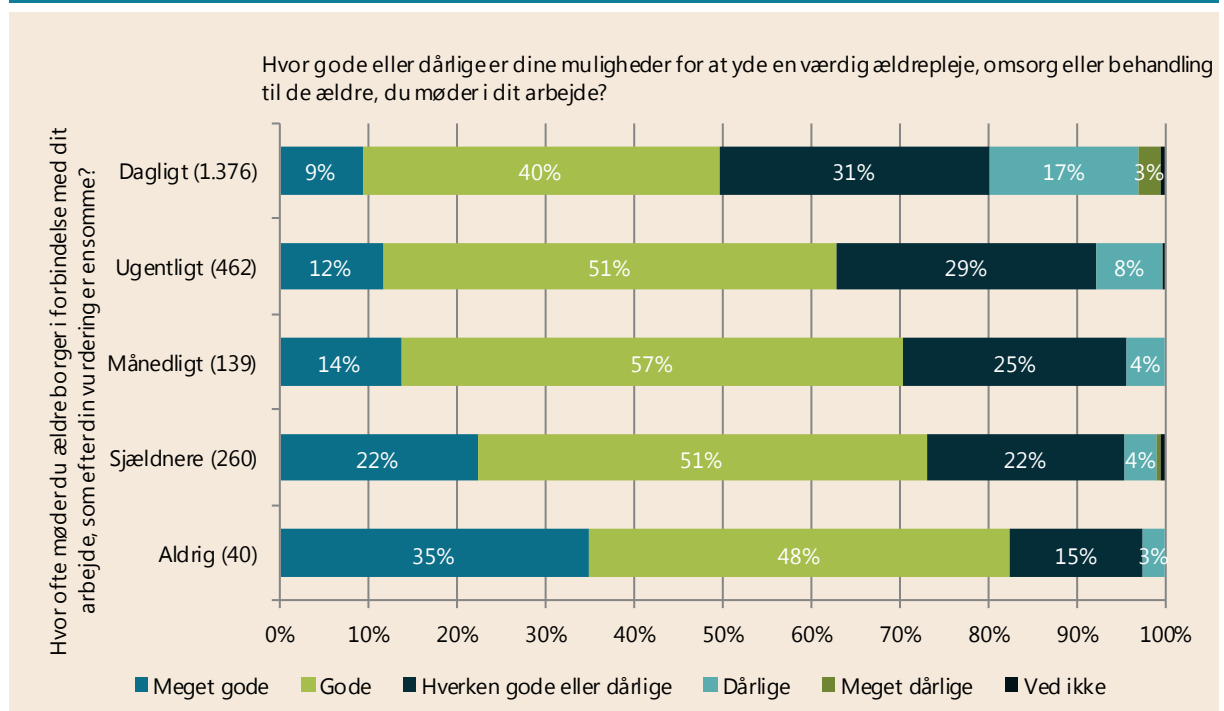
Stærk sammenhæng mellem værdig ældrepleje og ensomhed i ældreplejen

Medlemmerne er også blevet spurgt om, hvor gode eller dårlige deres muligheder er for at yde en værdig ældrepleje. Figur 8 viser, hvor ofte de ansatte i hjemmeplejen og på plejehjem møder ensomme ældre fordelt på, hvor gode muligheder de mener, der er for at yde en værdig ældrepleje. Det ses, at der er en meget klar sammenhæng mellem, hvor ofte medlemmerne møder ensomme ældre, og hvor gode muligheder de mener, der er for at yde en værdig ældrepleje.

Blandt dem, der dagligt møder ensomme ældre, vurderer under halvdelen (49 %), at der er gode eller meget gode muligheder for at yde en værdig ældrepleje. For medlemmer, der ugentligt møder ensomme mener 63 procent, at der er gode eller meget gode muligheder, mens det gælder 73 procent af dem, der sjældnere end månedligt møder ensomme ældre.

Forskellene er statistisk sikre. Der er ligeledes en generel statistisk sammenhæng mellem "værdig ældrepleje" og hvor ofte de ansatte møder ensomme ældre. Med andre ord: jo oftere medlemmerne møder ensomme ældre i forbindelse med deres arbejde, jo dårligere muligheder mener de, de har for at yde en værdig ældrepleje.

Figur 8. Værdig ældrepleje og ensomhed

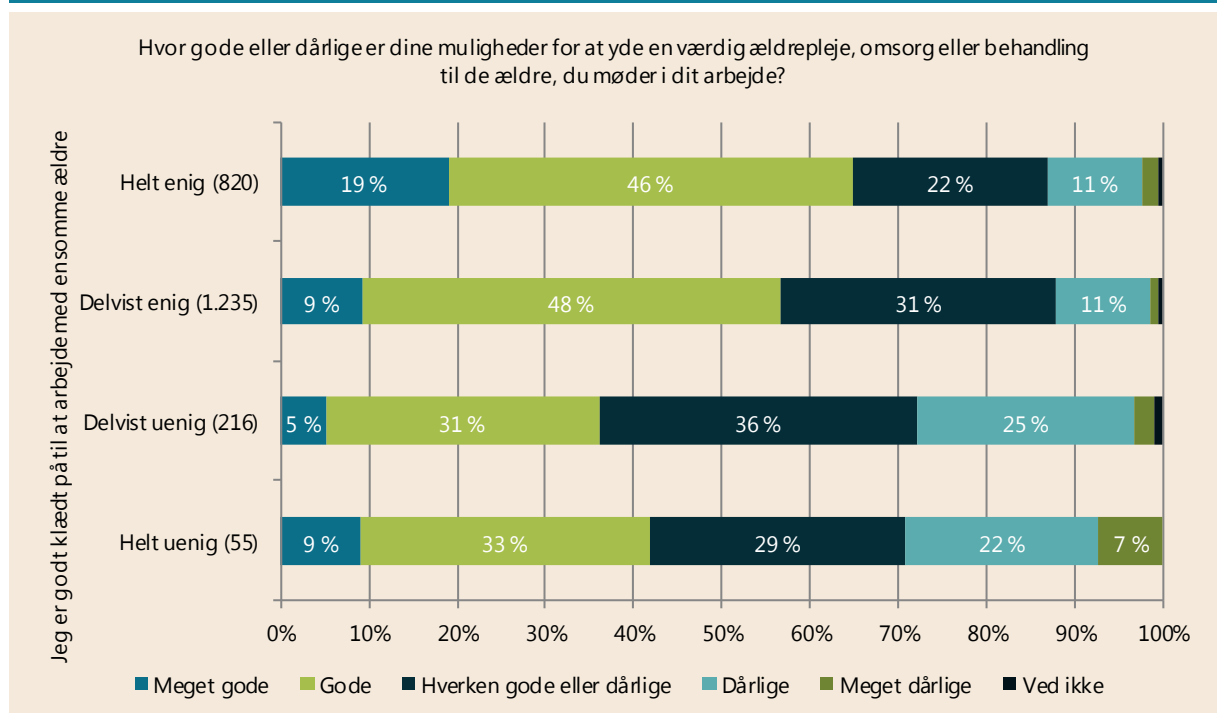

Antal svar: 2.410. Antal besvarelser i de enkelte kategorier, kan ses i parentes.. "Ved ikke" er ikke medtaget i figuren. Procenter under 3 er ikke vist.

Der er ligeledes en klar sammenhæng mellem, hvor godt man er klædt på til at arbejde med ensomme ældre, og hvor gode muligheder der er for at yde en værdig ældrepleje (figur 9). Blandt medlemmer, der er helt enige i, at de er godt klædt på til at arbejde med ensomme borgere, svarer 65 procent, at deres muligheder for at yde en værdig ældrepleje er gode eller meget gode. Derimod mener kun 42 procent af dem, der er helt uenige i udsagnet, at de har gode eller meget gode muligheder for at yde en værdig ældrepleje.

Sammenhængen er statistisk sikker og viser med andre ord, at jo bedre medlemmerne føler sig klædt på til at arbejde med ensomme ældre, jo bedre mener de, at deres muligheder for at yde en værdig ældrepleje er.

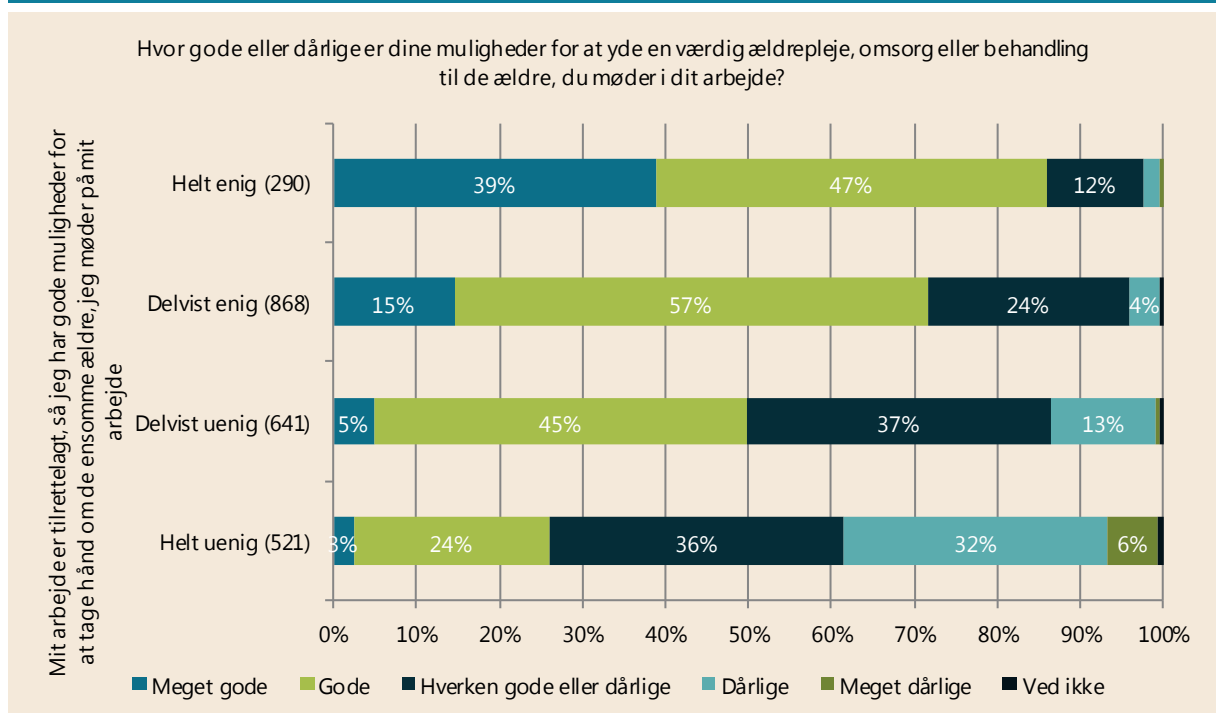
Figur 9. Muligheder for at yde en værdig ældrepleje, fordelt på "Jeg er godt klædt på til at arbejde med ensomme ældre".

Antal svar: 2.396. Antal besvarelser i de enkelte kategorier, kan ses i parentes.. "Ved ikke" er ikke medtaget i figuren. Procenter under 3 er ikke vist.

Figur 10 viser medlemmernes vurdering af muligheden for at yde en værdig ældrepleje, fordelt på hvor enige de er i, at arbejdet er tilrettelagt til at tage hånd om ensomme ældre. Også her er der en klar sammenhæng. 86 procent af dem, der er helt enige, mener at der er gode eller meget gode muligheder for at yde en værdig ældrepleje. Det samme gælder kun 27 procent af dem, der er helt uenige. Figuren viser altså, at jo bedre arbejdet er tilrettelagt til at tage hånd om ensomme ældre, jo bedre er mulighederne for at yde en værdig ældrepleje. Sammenhængen er statistisk sikker.

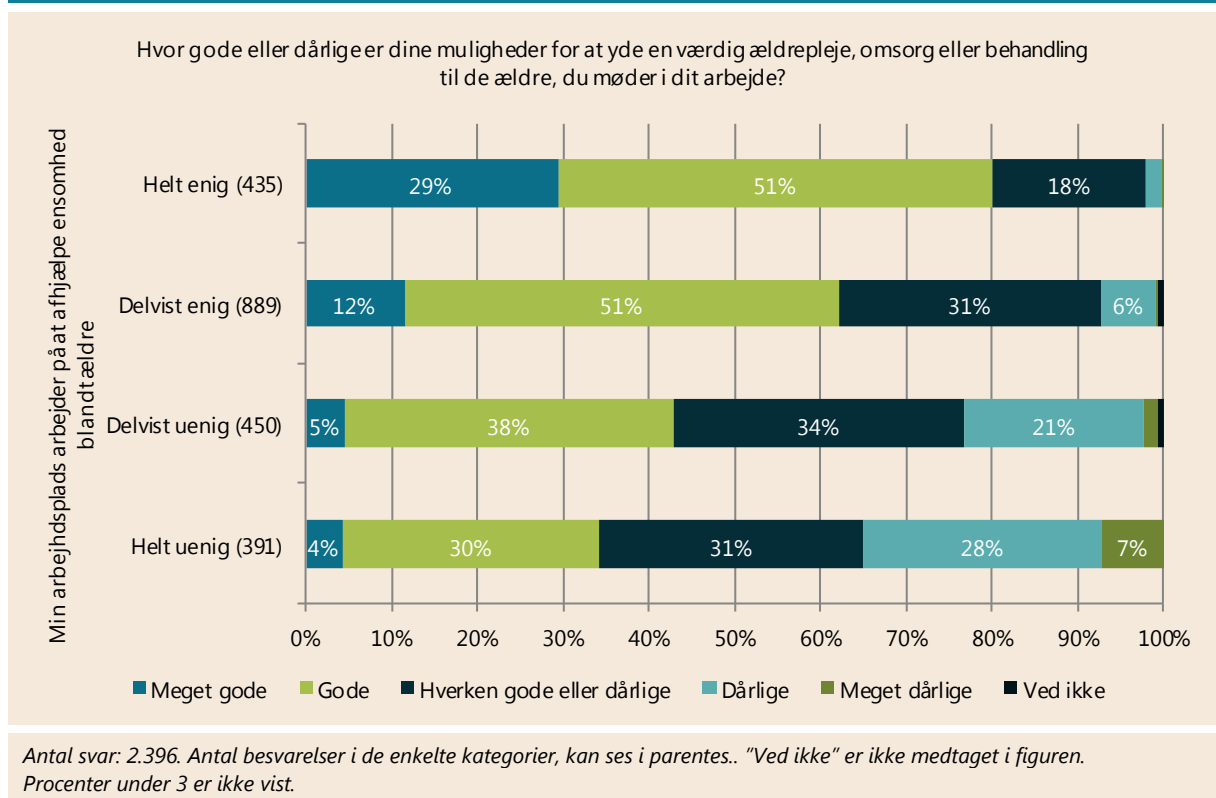
Figur 10. Muligheder for at yde værdig ældrepleje, fordelt på "Mit arbejde er tilrettelagt, så jeg har gode muligheder for at tage hånd om ensomme ældre"

Antal svar: 2.396. Antal besvarelser i de enkelte kategorier, kan ses i parentes.. "Ved ikke" er ikke medtaget i figuren. Procenter under 3 er ikke vist.

Jo mere medlemmernes arbejdsplads arbejder på at afhjælpe ensomhed, jo bedre mener de også mulighederne er for at yde en værdig ældrepleje. Det viser figur 11, hvor 4 ud 5 (80 %), der er helt enige i, at deres arbejdsplads arbejder på at afhjælpe ensomhed, mener der er gode eller meget gode muligheder. Det samme gælder for 34 procent af dem, der er helt uenige. Sammenhængen er statistisk sikker.

Figur 11. Muligheder for at yde værdig ældrepleje, fordelt på "Min arbejdsplads arbejder på at afhjælpe ensomhed blandt ældre"

Region og tillidshverv

Det er også undersøgt, om der er forskelle mellem regionerne på hyppigheden af ensomhed og de ansattes muligheder for at tage hånd om det. Der er imidlertid ikke fundet nogen statistiske forskelle.

Medlemmer med tillidshverv er generelt overrepræsenteret. Samtidig oplever de ansatte med tillidshverv lidt sjældnere ensomme ældre end andre ansatte i hjemmeplejen og på plejehjem (figur ikke vist). Det ændrer dog ikke på resultaterne at ekskludere ansatte med tillidshverv, og analysen er derfor gennemført med alle medlemmer inkluderet.

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 2. – 10. november 2015.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet via en spørgeskemaundersøgelse blandt medlemmer af FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt én påmindelse i indsamlingsperioden.

Målgruppen

Erhvervsaktive medlemmer i Social- og Sundhedssektoren, der arbejder i hjemmeplejen eller på plejehjem og har dagligt kontakt med ældre borgere. Da undersøgelsen er baseret på en stikprøve af FOAs erhvervsaktive medlemmer, er tallene forbundet med en statistisk usikkerhed. Alle forskelle fremhævet i notatet er statistisk signifikante ved et signifikansniveau på minimum 95 % med mindre andet er nævnt. Hermed kan vi med 95 % sikkerhed sige, at der er tale om reelle forskelle og ikke blot tilfældigheder.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt 12.692 medlemmer af forbundets medlemspanel blev inviteret til undersøgelsen. 255 e-mailadresser viste sig at være uvirksomme, så det reelle antal inviterede var 12.437. I alt 6.339 medlemmer medvirkede i undersøgelsen. 6.009 gennemførte undersøgelsen fuldt ud, og 330 afgav nogen svar. Den samlede svarprocent var 51.

Repræsentativitet

Medlemmer med tillidshverv er overrepræsenteret, men deres besvarelser ændrer ikke på det generelle resultat. Repræsentativitet er ikke undersøgt nærmere.

Vægtning af data

Der er ikke anvendt vægtning af data.